

BOEK BESPREKING

Josef Vachuda: *Das Groszgusverfahren in der Zahnprothetik*. Ein Handbuch für den Praktiker; 286 pp. 172 afb. en 9 tafels. Hermann Meusser, Leipzig. 1935. geb. R.M. 18,40.

Een *handboek* vóór den practicus is dit nu wel niet, maar dan toch een verdienstelijk leerboek dóór een practicus, waarschijnlijk dentist of technicus van zijn beroep. In ieder geval is de schrijver een handwerksman. Dit is zijn verdienste, zijn tekortkoming en zijn excuus.

Zijn verdienste, omdat inderdaad ieder die zich voor de techniek van het gieten van grootere stukken interesseert in dit boek heel wat kan vinden wat hem te pas zal komen. Niet onmogelijk zelfs, dat hij het verlangen in zich zou voelen opkomen eens een paar weken in het atelier van den heer Vachuda te gaan werken.

Zijn tekortkoming zoodra hij „geleerd” gaat doen en het bezit van het meer voorkomend menschelijk verlangen te toonen, „dat, wat hij niet heeft”, komt bij den schrijver heel vaak om den hoek. Van een stelling als: „Bindet eine Einbettungsmasse in freier Luft, so gibt die Masse Kristallwasser an die Luft ab”, moet men niet schrikken. (pag. 56). De spatieering is van den schrijver.

En als bij behandeling van de afkoelsnelheid (pag. 228) wordt geschreven: „Wie insbesondere H. P. Gerlach, allerdings in einem anderen Zusammenhang, mitteilte, hat die Guszform in so hohen Wärmelagen in den ersten fünf Minuten einen Wärmeabfall von ungefähr 240 Grad C”, dan behoeft men niet dadelijk ironisch aan te nemen, dat de bekende wet der afkoelsnelheid in het vervolg de wet van Newton & Co. zal heeten.

Zulke malligheden zijn er meer. Met name ook uit Vachuda zich soms met een onbeholpenheid, die tot het formuleeren van raadsels voert. Met „zuerst gilt es das konkave Formbild der Einbettungshülle vom wächsernen Formmodell zu befreien”, bedoelt hij „wachsverbrennen”.

Vergeving voor deze en dergelijke ongeschooldheden krijgt hij natuurlijk graag, zoodra men het zeer verdienstelijke hoofdstuk heeft gelezen over „Die Anlage des Fluszweges der Schmelze” (pag.

150 e. v.). Hierin liggen tal van „Anregungen” voor den practicus tot probeeren en tot studeeren voor den theoreticus, die meer van hydrodynamica weet dan Vachuda en ik samen.

Een bijdrage van Ir. H. G. S c h e i d over de metallurgie der goudleegeringen munt uit door helderheid en beknoptheid. Er is geen reden om hier over op andere plaatsen in het boek voorkomende materiaal-technische onjuistheden, te discussieeren. Van veel belang zijn zij niet.

De uitvoering van het werk is uitstekend. Alleen had de ervaren uitgever den schrijver aan het verstand moeten brengen, dat hij zijn doel voorbij schiet met zóó veel te spatieeren als hij doet. En bovendien had hij hem moeten overreden om ettelijke illustraties, die ten deele wel knappe foto's zijn, maar geen enkelen zin hebben en niets illustreeren, weg te laten. Het toppunt in dezen is fig. 148, een fleschje met carborund!

B. R. BAKKER.

Dr. F. W. S e l b a c h: *Das modellieren der Zahnkronen*. Berlinische Verlagsanstalt 1936; 77 pag. 156 afb. 4.80 R.M.

Van tandanatome wist ik tot op heden waarschijnlijk minder dan niets. Althans ik wist er minder van dan een tandanatom mag worden verondersteld te weten. Immers nooit beploegde ik het veld dezer wetenschap op zoek naar onverhoedsche radices en bewust ben ik nog nooit gestruikeld over een boventallige knobbel, die eigenlijk op wachtgeld hoorde te zijn. En voor tandanatomen zijn deze zaken het daaglijksch brood, om zoo te zeggen „gefundenes Fressen”.

Of de tandanatomen tot een afzonderlijk sub-species van de menschheid behooren, betwijfel ik. Zij vertoonen althans noch morphologisch noch functioneel punten van overeenkomst. Er komen zeer afgeronde vormen voor en anderen, die men eer augulair zou noemen. De een weckt het deel zijner vondsten, dat niet voor direct gebruik schijnt bestemd, verzamelt er kasten vol van en geeft nooit geluid, de ander dicht opstellen als verzen; hij kàn niet zwijgen en jubelt zijn hoogste lied in vele talen de wereld in. Maar ééns zijn zij het nooit. Althans niet de anatomen, die ik heb gekend in mijn leven. Daarom is tandanatomie voor wie het nog leeren moet ook zoo'n interessant vak. Het is een muzikaal vak; alle opvattingen zijn mogelijk; een tandanatom moet de symphonische jazz hebben uitgevonden. De elementen van de tandanatomie schijnt men het beste te leeren met blokjes gips, een houtsnijmesje en heterogene voorlichting. D. w. z. men leert het nooit maar men leert de moi-

lijkheden en de geheimzinnigheden beseffen. Deze betreffen hoofdzakelijk het verband tusschen den tijd en de overige dimensies, en onopgehelderde biochemische processen, die zich in de tandsnijgipsblokjes afspelen.

Een tand in gips, die 's Maandags nergens op lijkt kàn Donderdags een ideaal molaar blijken te zijn. Of het glazuur leeft moge nog een vraag zijn, blokjesgips leeft zonder twijfel en wel bijwijlen zéér ongeregeld en opgewonden.

Intusschen S e l b a c h staat buiten al deze aangelegenheden. Hij heeft een uiterst bescheiden en verdienstelijk boekje geschreven. Veel van zijn materiaal ontleende hij aan opstellen van S c h w a r t z in de I. o. I., dien hij hoogelijk roemt en dankbaar is! Op mijn beurt ben ik hem dankbaar, omdat ik mij verbeeld nu inderdaad het allereerst beginnetje van tandanatomie te pakken te krijgen. En als dat op mijn leeftijd lukt, moet het, dunkt me, jongeren zonder twijfel lukken. Laten zij het eens probeeren!

B. R. BAKKER.

Dr. Walter Schalow: *Theorie und Praxis der partiellen Prothese*. Berlinische Verlagsanstalt. 1936. 203 pag. 171 fig. R.M. 6.80.

Dit boek is een overdruk van een in de Zahnärztliche Rundschau verschenen artikelenserie. Zonder twijfel zullen velen, die uit de tijdschriftpublicaties den inhoud reeds kennen, deze als een geheel gaarne in hun bezit hebben. Het „journalistieke” element vindt men terug in verwijzing naar vroeger werk van den schrijver in de Rundschau. Dat hij hiermee volstaat en een aldus aangeroerd onderwerp thans in het boek niet verder behandelt is somtijds te betreuren; zoo b.v. over de „Kippmeider” op pag. 59. Het af en toe wel eens wat doordraven op eigen stokpaardjes is mede een fout, die aan de ontstaanswijze van het boek zal moeten worden geweten en overigens gemakkelijk te vergeven is. En dit te gemakkelijker omdat het geheel zeker en systematisch is opgezet. Des schrijvers bedoeling is klaarblijkelijk meer gericht op het bijbrengen van begrip en van inzicht dan op het uitvoerig beschrijven van technische details. Dat het boek daardoor gemakkelijk te lezen valt zou ik niet graag beweren.

Het wil, zal men van zijn moeite profiteren, *grondig* worden bestudeerd. Wellicht zal men niet iedere bladzijde met onverdeelde instemming begroeten, wat ook niet noodig is. De zoekers om één, om *het* boek, dat hun de partieele prothese volledig bij kan

De halve tintplaatjes zijn helaas niet altijd even duidelijk.

„Zusammenfassend“: een zeer leerzame publicatie, dat den ernstigen werker op dit terrein de R.M. 6.80 ruim opbrengt.

B. R. BAKKER.

Hans Gerlach (Priv. Doz. Dr. Ing. Dr. med. dent.). *Thermovolumetrische Untersuchungen an Einbettungsmassen.*

Leipzig, Hermann Meusser 1935.

De schrijver vat eigen onderzoekingen over de volumeveranderingen van inbedmassa's bij hogere temperaturen in dit werkje samen. Ten deele verscheen reeds verslag hiervan in de tijdschriften. Hierin verwerkt hij tevens het belangrijkste van wat omtrent deze materie in de literatuur werd bekend gemaakt. De systematische opzet van het werkje, de duidelijke uiteenzettingswijze van den auteur en zijn oordeelkundig ziften van de geweldige hoeveelheid geschrijf in dezen moet worden geroemd. Dat misschien zijne beschouwingen bij vele practici geen belangstelling zullen vinden is niet de schuld van Gerlach. Intusschen zouden ook zij met grondige kennisneming voor de practijk hun voordeel kunnen doen. Ondanks alle lof voelen wij ons echter tot een paar critische opmerkingen geroept.

De uiteenzetting over de totale krimpcoëfficiënt op blz. 67 en 68 is o.i. niet geslaagd. De verklaring waarom deze grootheid de werkelijke krimpung van een gietstuk slechts ten deele beïnvloedt laat aan duidelijkheid en volledigheid te wenschen.

Op blz. 16 treft mij tot tweemaal toe het gebruik van het woord stochiometrisch in een andere beteekenis dan ik er tot nu toe aan toekende en voorloopig zal blijven toekennen.

Als op blz. 1 en op blz. 72 de schrijver vertelt, dat Taggart een „schlendergussverfahren“ invoerde, dan vergist hij zich ten eenemale. Als dat kind een naam moet hebben, dan heeft Bardenhage loof ik eer het recht vernoemd te worden.

In de niet tandheekkundige techniek spreekt men overigens in het Duitsch van „Schlenderformguss“.

Taggart's methode is „Pressguss“.

Tot de werkelijke waarde van het boekje doen deze kleinigheden echter niet veel af. De technische uitvoering is zooals in deze heele serie van Meusser, uitstekend.

B. R. BAKKER.

Praktischer Zahnärztekalendar 1937. Uitgave Urban & Schwarzenberg, Weenen. Prijs: geb. Mk. 2.50.

Twee jaar geleden verscheen bij bovengenoemde uitgevers een

„Taschenbuch der gesamten Zahnheilkunde” van zeer beknopt formaat en bedoeld om in gecompriëerde vorm snelle informatie te verschaffen over allerlei zaken der tandheelkunde. In de eerste plaats — in alfabetische volgorde — een kort overzicht van de tand- en mondaandoeningen, de diagnostische kenmerken, de prophylactische maatregelen en de therapie. Naast enkele gegevens in tabelvorm (maximaal dosis, verkalkings- en doorbraaktijden) volgde een rubriek — in halven omvang der eerstvermelde — met betrekking tot de materia medica en als Driede in Bunde een overzicht van de in de tandtechniek gebruikelijke materialen. Wat niet in deze afdeelingen thuis hoorde en niettemin door den onbekenden samensteller belangrijk genoeg geoordeeld werd om onder de aandacht te brengen vond een plaatsje onder het hoofdstuk „Diversen”.

De thans verschenen tweede druk van dit in letterlijken en overdrachtelijken zin handige boekje ontving van de uitgevers een dubbele bestemming door aan den oorspronkelijken vorm een agenda voor het komende jaar te koppelen. Volgens het voorwoord is hiermede bedoeld om elk jaar een nieuwe uitgave te doen verschijnen, waarbij de inhoud telkens zal worden gebracht op de hoogte van den tijd.

In dit laatste opzicht heeft de samensteller bij het verzorgen van den nieuwen druk niet stilgezeten. De drie genoemde rubrieken hebben een niet onbelangrijke uitbreiding en aanvulling ondergaan. In de lijst der materia technica is aan een reeks nieuwe materialen een plaatsje ingeruimd, andere werden uitvoeriger behandeld. Voor het overige vindt men ook omtrent de „klassieke” een kernachtige samenvatting en een orienteerend overzicht van eigenschappen en toepassing. In de lijst der edele metalen vindt men natuurlijk ook allerlei omtrent de vervangende „edele” legeringen, die uit den goudnood der laatste jaren geboren zijn.

De agenda, die aan het zakboekje zijn nieuwen naam gegeven heeft, steekt qua formaat en notitieruimte uit den aard sterk af bij de „dagboeken” die voor patientenafspraken algemeen in gebruik zijn. Voor wie echter over een microscopisch handschrift beschikt zal de beschikbare ruimte echter groot genoeg blijken. Het zwaartepunt van de waarde van dezen „kalender” zal men daar trouwens niet moeten zoeken; dit ligt in de 200 bladzijden met gecompriëerde Auskunft, waarvan men bij tijd en wijle gaarne gebruik zal maken om acute behoefte aan vliegensvlugge oriëntatie te bevredigen. Met twee en en halve onversneden mark is deze kennis zeker niet te duur gekocht.

B.